

don huan – sedmi put

dušan pajin

Pre dve godine III program je objavio nekoliko tekstova u kojima je – sa različitim strana osporavana autentičnost Kastanedinih knjiga; isticano je da bi njegove redove trebalo smatrati književnim tvorevinama a ne delima iz oblasti antropologije. U Meduvremenu, Kastaneda je polovinom prošle godine objavio sedmu knjigu kazivanja o Don Huanu, pod naslovom »Vatra iznutra« ili »Unutrašnja vatra« kako bi se približno mogao prevesti engleski naslov »Fire within«. U to vreme u Meksiku je Kastaneda održao i javni razgovor sa publikom o kome u izvodima izveštava majski broj časopisa »Deleno«. Tomi prilikom, međutim, on nije želeo da odgovara na primedbe i osporavanja autentičnosti svojih knjiga. U poslednjoj knjizi on na određen način rekapitulira ideje iznête u prethodnim knjigama, ili ih obrađuje u nešto drugačijem kontekstu. Jedna od tih ideja, koja se prvovali kroz celu knjigu jeste odnos tzv. leve i desne svesti a posebno tvrdnja da između njih postoji neka vrsta barijere (izreka: »desnica ne zna šta radi levica« – nije reč o političil), odnosno, ne postoji povezano sećanje. To ujedno služi i kao prečutno ili izričito objašnjenje nekih neslaglasnosti ili »rupa« u složenoj povest o Don Huanu, a pre svega okolnosti da šegrat Karlos sa manjim odstupanjima, u svim knjigama zadržava ulogu šegrata. Naime, on uči iz ravni leve svesti ali ostaje večiti šegrat u ravni desne svesti, pošto kako veli Kastaneda, povisena ili leva svest ne podleže normalnom, ili »desnom«, sećanju, a ono što se dešava u takvom stanju postaje deo učenikove svakodnevne svesti tek kroz naporno prisjećanje. Uvođenje dve ravni važenja bilo je Kastanedi potrebno i da bi izšao na kraj sa zgodama kao što je njegov skok u ponor opisan u jednoj od ranijih knjiga, na koji se osvrće i u predgovoru svoje poslednje knjige. Istini za volju, Kastanedi opisi i objašnjenja – kad je reč o toj vrsti pojave – nisu ubedljiviji od objašnjenja koja je o tome davalakademika antropologija svodeći ih na halucinacije. I u jednom i drugom slučaju ostaje banalno pitanje koje bi mogao postaviti i šegrat Karlo: jesam li ja stvarno skočio? Naravno, samo pitanje je otklonjeno uvođenjem dve vrste stvarnosti, dve svesti, dve pažnje, tonala i naguala. Uostalom, neko će primetiti da je ideja o jednoj, obaveznoj stvarnosti i s njom povezanoj svesti doveđena u pitanje mnogo pre Kastanede. Ako već postoji buržoaska i prole-

terska svest, svest muškaraca i svest žene, pa onda donekle zasebno funkcije leve i desne hemisfere mozga, zašto onda ne bi postojala i leva svest u kojoj važi magijska realnost i desna svest u kojoj važe pravila svakodnevne. Iako neko svoju buržoasku svest može izmeniti tako što će se lišiti privatne svojine, ili neko može svoju mušku šovinističku svest izmeniti tako što će napustiti stanovište subjekta (muškarca) i shvatiti poruke feminističke literature, zašto onda osporavati da bi vrat mogao svog šegrata prevođiti iz desne u levu svest tako što će ga potpatisati po ledima? Kad se Kastaneda sedma knjiga pojavi u našem prevodu biće prilike da se nešto više kaže o ovoj i nekim drugim temama.

Po našem mišljenju nova Kastanedina knjiga ne daje nove elemente za pozitivan ili negativan odgovor na pitanje autentičnosti njegovih tekstova. Ta situacija donekle podseća na onu koja bi nastala da je, recimo, Tolstoj tvrdio da je njegov roman »Rat i mir« istinita povest o dva lika: Nataši i Pjeru. Opšti okvir zbivanja i tamo je jednak autentičan – tamo je reč o napadu Napoleona na Rusiju, a ovde o magijskoj praksi kod Indijanaca. Jedan autor se služi istorijom, drugi antropologijom. U jednom smislu moglo bi se čak reći da su zbivanja u Tolstojevom romanu mnogo stvarnija od zbivanja u Kastanedinim izveštajima i da fikcija ima mnogo većeg udele u povešti o Don Huanu, nego u »Ratu i miru«, iako je ideo čisto književnih svojstava u prvom mnogo manji nego u drugom. Ovo, na prvi pogled, čudno poredjenje, ističemo ne zato što verujemo da bi ono vodilo odgovor na gornje pitanje, nego stoga što ono upravo drži otvorenim pitanje klasifikacije u prozi.

U jednom od dijaloga Don Huana i Karlosa u knjizi »Priče o moći« Don Huan kaže otprilike sledeće.

– Neke od stvari o kojima će ti danas govoriti verovatno nikad neće biti jasne. To im ionako nije svrha. Ne sekiraj se ako ti ne bude jasno ono o čemu će ti govoriti. Uzimajući u obzir tvoj temperament, bojim se da će se iscrpljivati u nastojanju da to razumeš. Ali, nemoj! Ono što će treba samo da ukaže na pravac.

Poneki čitalac će shvatiti da je ovo zapravo Kostanedina poruka čitaocima.

vatra iznutra*

karlos kastaneda

predgovor

Napisao sam nekoliko opširnih deskriptivnih izveštaja o svom učeničkom odnosu sa izvesnim meksičkim indijanskim čarobnjakom, don Huanom Matusom. Zbog toga što su pojmovi i praksa koje je Don Huan želeo da razumem i usvojim bili tudi, nisam imao drugog izbora da do njegova učenja prikažem u formi naracije, naracije o onome što se desilo, onako kako se desilo.

Organizacija Don Huanovog podučavanja bila je zasnovana na ideji da čovek ima dva tipa svesti. On ih je nazivao desnu stranu i levu stranu. Prvi je opisao kao stanje normalne svesti koja je potrebna za svakodnevni život. Drugi tip svesti predstavlja misterioznu stranu čoveka, stanje svesti koje je potrebno da on funkcionise kao čarobnjak i vidovnjak. Shodno tome, Don Huan je podelio svoje učenje na učenje za desnu stranu i učenje za levu stranu.

Svoja učenja za desnu stranu Don Huan je davao kada sam bio u stanju normalne svesti, i ovo učenje sam opisao u svim svojim izveštajima. Dok sam bio u stanju normalne svesti Don Huan mi je rekao da je čarobnjak. Čak me je upoznao sa još jednim čarobnjakom, don Henarom Floresom, i zbog prirode

našeg druženja logično sam zaključivao da su me oni smatrali za svog učenika.

To učenje se završilo neshvatljivim činom koji su me Don Huan i don Henaro naterali da izvedem. Naterali su me da sa platoa jedne planine skočim u ponor.

U jednom od svojih izveštaja opisao sam šta se desilo na tom planinskom vrhu. Tamo se odigrao poslednji čin drame učenja za desnu stranu u kojem su učestvovali sam Don Huan, don Henaro; dva učenika, Pablito i Nestor; i ja, Pablito, Nestor i ja smo skočili sa tog planinskog vrha u ponor.

Godinama kasnije mislio sam da je samo moje potpuno poverenje u don Huana i don Henara bilo dovoljno da izbriše sva moja racionala strahovanja pri suočavanju sa stvarnim uništenjem. Sada znam da nije bilo tako; znam da je tajna bila u Don Huanovom učenju za levu stranu i da je Don Huan, don Henaro i njihovim pratiocima bila potrebna strahovita disciplina i upornost da izvedu ovo učenje.

Bilo mi je potrebno skoro deset godina da se settim Šta se zapravo desilo u njegovim učenjima za levu stranu što je dovelo do toga da dragovoljno izvedem takav neshvatljivi čin: skok u ponor. Upravo je u učenju za levu stranu Don Huan otkrio Šta su mi on, don Henaro i njihovi pratoci stvarno radili i ko su oni bili. Nisu me učili čarobnjauštu, već kako

da ovladam sa tri aspekta drevnog znanja koje su oni posedovali: svešću, prikradanjem i namerom. I Oni nisu bili čarobnjaci; bili su vidovnjaci. A don Huan je bio ne samo vidovnjak, već i nagual.

Don Huan mi je već u učenju za desnu stranu dao dovoljno objašnjenja o nagualu i o vidjenju. Razumeo sam da je vidjenje sposobnost ljudskih bića da prošire svoje polje opažanja sve dok ne budu u stanju da odrede ne samo spojlašnja izgled već suštinu svih stvari. Takođe je objasnio da vidovnjaci vide čoveka kao polje energije koja liči na svetleće jaje. Večini ljudi, rekao je, polja energije su podeđena na dva dela. Nekolicina ljudi i žena imaju četiri ili, ponekad, tri dela. Pošto su ovi ljudi elastičniji od prosečnih ljudi, mogu postati naguali kada nauče da vide.

U svom učenju za levu stranu Don Huan mi je objasnio suštinu vidjenja toga što znači biti nagual. Biti nagual, rekao je, je nešto daleko kompleksnije i dalekosežnije nego puka činjenica da je to elastičniji čovek koji je naučio da vidi. Biti nagual znači biti lider, biti učitelj i vodič.

Kao nagual, Don Huan je bio vođa grupe vidovnjaka poznatih kao nagualova družina, koja se sastojala od osam ženskih vidovnjaka – Cecilije, Delije, Hermeline, Karme, Nelide, Florinde, Zulejke i Zojie; tri muška vidovnjaka – Visentea, Silvija Ma-

nuela i Henara; i četiri kurira ili glasnika – Emilita, Džona Tume, Marte i Tereze. Pored toga što je vodio nagualovu družinu, Don Huan je takođe podučavao i bio vođa grupe vidovnjaka – učenika, poznatih kao nova nagualova družina. Ona se sastojala od četiri mladića – Pablita, Nestora, Elihija, i Benigna, kao i od pet žena – Soledad, La Gorde, Lidije, Hosefine, i Roze. Ja sam bio nominalni vođa nove nagualove družine zajedno sa ženom – nagualom Kerol.

Da bi mi Don Huan preneo svoje učenje za levu stranu, bilo je neophodno da stupim u jedinstveno stanje perceptualne jasnoće, poznato kao povišena svest. Tokom svih godina mog druženja s njim, on me je stalno pomerao u takvo stanje pomoći udarca dlana ruke po gornjem delu leda.

Don Huan je objasnio da se u stanju povišene svesti učenici mogu ponašati skoro isto onako prirodno kao i u svakidašnjem životu, ali da mogu usredstviti svoj um na bilo šta sa neobičnom snagom i jasnoćom. Pa ipak, inherentno svojstvo povišene svesti je da ona ne podleže normalnom sećanju. Ono što se dešava u takvom stanju postaje deo učenikove svakodnevne svesti tek kroz strahovit napor prisećanja. Moja interakcija sa nagualovom družinom bila je primer ovakve teškoće sećanja. Sa izuzetom don Henera, sa njima sam imao kontakt samo kada sam bio u stanju povišene svesti; otuda ih se u svom normalnom svakodnevnom

životu nisam mogao sećati, čak ni kao maglovitih likova iz snova. Način na koji sam se sa njima susreao svaki put je bio gotovo pravi ritual. Dovezao bili se do don Henarove kuće u jednom gradiću u južnom delu Meksika. Don Huan bi nam se odmah pridružio i nas trojica bismo se tada zaposlili Don Huanovim učenjem za desnu stranu. Posle toga, Don Huan bi mi promenio niove svesti i onda bismo se odvezli do jednog većeg grada u blizini gde su živeli on i ostalih petnaest vidovnjaka.

Svaki put kada bih ušao u povišenu svest nisam prestajao da se čudim razlici između moje dve strane. Uvek sam osećao kao da mi je sa očiju skinut veo, kao da sam pre bio delimično slep i da sam onda progledao. Sloboda, čista radoš koja bi me tada obuzimala ne može se poređiti ni sa čim drugim što sam ikad doživeo. Pa ipak, u isto vreme me je obuzimalo i zastrašujuće osećanje tuge i žudnje koja je pratila tu slobodu i radost. Don Huan mi je rekao da nema potpunosti bez tuge i žudnje, jer bez njih nema trezvenosti, nema dobrote. Mudrost bez dobrote, rekao je, i znanje bez trezvenosti nisu ni od kakve koristi.

Organizacija njegovog učenja za levu stranu takođe je zahtevala da mi Don Huan, zajedno sa još nekim vidovnjacima iz njegove grupe, objasni tri aspekta njihovog znanja: ovladavanje sveštu, ovladavanje *prikradanjem*, i ovladavanje *namerom*.

Ovo delo tretira ovladavanje sveštu, koje je deo njegovog ukupnog učenja za levu stranu, koje je on upotrebo da bi me pripremio da izvedem neverovatan čin skakanja u ponor.

Zbog činjenice da su se doživljaji o kojima ovde pričam odvijali u povišenoj svesti, oni ne mogu imati svojstva svakidašnjeg života. Njima nedostaje ovozemaljski kontekst, mada sam se trudio što sam bolje mogao da ga dam a da ga pritom ne fikcionalizujem. U povišenoj svesti čovek je minimálno svestan svoje okoline, jer se njegova celokupna koncentracija usredsređuje na detalje akcije koja se odvija. U ovom slučaju neposredna akcija bila je, naravno, razjašnjenje ovladavanja sveštu. Don Huan je smatrao da je ovladavanje sveštu moderna verzija jedne veoma stare tradicije, koju je on nazivao tradicijom drevnih toltečkih vidovnjaka.

Mada je osećao da je neodvojivo vezan za tu staru tradiciju, sebe je smatrao jednim od vidovnjaka novog ciklusa. Kada sam ga jednom upitao u čemu je suštinski karakter vidovnjaka novog ciklusa, on je rekao da su oni ratnici totalne slobode, da su oni takvi majstori svesti, *prikradanja nemere*, da ne podležu smrti, kao ostali smrtnici, već sami biraju trenutak i način svog odlaska iz ovog sveta. U tom trenutku, njih spaljuje vatru iznutra i oni nestaju sa lica zemlje, slobodni, kao da nikad nisu ni postojali.

glava 15 – izazivači smrti

Stigao sam u Henarovo kuću oko dva popodne. Don Huan i ja zapodesmo razgovor, a onda me je Don Huan pomerio u povišenu svest.

»Evo nas opet, nas trojica, baš kao što smo bili onog dana kada smo otišli na onu pljosnatu stenu,« reče Don Huan. »Večeras ćemo ići na još jedan put u tu oblast.«

»Sada imaš dovoljno znanja da doneseš vrlo ozbiljne zaključke o tom mestu i njegovom dejstvu na svest!«

»Šta ima na tom mestu, Don Huane?«

»Noćas ćeš otkriti neke jezive činjenice do kojih su došli stari vidovnjaci o kotrljajućoj sili, i videćeš šta sam hteo da kažem kada sam ti rekao da su stari vidovnjaci odabrali da žive po svaku cenu.«

Don Huan se okreće ka Henaru, koji samo što nije bio zaspao, i munu ga laktom.

»Šta kažeš, Henaro, zar nisu stari vidovnjaci bili užasni ljudi?« upita Don Huan.

»Apsolutno,« reče Henaro odrešitim glasom, a onda kao da je podlegao premoru.

Glava je počela primetno da mu pada. U trenutku je spavao kao zaklan, dok mu je glava počivala na grudima. Hrkao je.

Htedoh da se glasno nasmejam. Ali tada sam primetio da Henaro zuri u mene, kao da spava otvoreni oči.

»Oni su bili takvi užasni ljudi da su izazivali čak i smrt,« dodade Henaro između hrkanja.

»Zar te ne kopka da saznaš kako su ti užasni ljudi izazivali smrt?« upita me Don Huan.

Izgledalo je kao da me podstiče da ga zamolim da mi da primer za njihovu užasnost. Zastao je i pogledao me je, kako mi se činilo, sa sjajem isčekivanja u očima.

»Čekaš da te upitam za primer, zar ne?« rekoh.

»Ovo je veliki trenutak,« reče on, tapšući me po ledima i smejući se. »Moj dobročinitelj me je držao u neizvesnosti kod ove tačke da sam se vrpolio od nestrpljenja na sedištu. Zamolio sam ga da mi počaže neki primer, što je on i učinio. Sada ču i ja tebi da pokažem jedan primer, tražio ti ili ne tražio. . .«

»Šta ćeš da uradiš?« upitah, toliko prestravljen da mi se stomak zavezao u čvor, a glas tresao.

Potrajalo je poprilično vremena dok Don Huan nije prestao da se smeje. Svaki put kada bi počinjao da govorii, spopadao ga je smeh od koga bi se zakašljao.

»Kao što ti je Henaro rekao, stari vidovnjaci su bili užasni ljudi,« reče on, trljajući oči. »Bilo je nešto što su pokušavali da izbegnu po svaku cenu: nisu žezeleli da umru. Možeš reći da ni proseečan čovek ne

želi da umre, ali prednost koju su stari vidovnjaci imali nad prosečnim čovekom je što su oni imali koncentraciju i disciplinu potrebnu da *namerom* odagnaju stvari, i oni su zapravo *namerom* odbili smrt od sebe.«

Zastao je i pogledao me uzdignutih obrva. Reče da zaostajem i da ne postavljam svoja ubičajena pitanja. Primetih da mi je jasno da me on tera da mu postavim pitanje da li su stari vidovnjaci uspeli da *namerom* odagnaju smrt od sebe, ali da mi je on sam već rekao da ih njihovo znanje o prevrtaju nije spasio od umiranja.

»Oni su uspeli da *namerom* oteraju smrt od sebe,« reče on izgovarajući reči sa posebnom pažnjom. »Ali su ipak morali da umru.«

»Kako su to *namerom* oterali smrt od sebe?« upitah.

»Posmatrali su svoje saveznike,« reče on, »i pošto su *videli* da su to živa bića sa mnogo većom otpornošću na kotrljajuću silu, uboljili su sebe po uzoru na svoje saveznike.

Stari vidovnjaci su shvatili, nastavio je Don Huan, da samo organska bića imaju otvor u svetlećem jajetu koji podseća na zdelu. Veličina, oblik i krhkost otvora čine ga idealnom konfiguracijom za to da ubrza pučanje i raspadanje svetleće ljuške pod napadim prevrćuće sile. Saveznici, s druge strane, imaju samo liniju umesto otvora, koja predstavlja tako malu površinu za kotrljajuću silu da su oni praktično besmrtni. Njihove čaure mogu izdržati napade prevrtača neograničeno, jer otvor deblijine vlasni ne nudi idealnu konfiguraciju.

»Stari vidovnjaci su razvili najbizarnije tehnike za zatvaranje svojih otvora,« nastavio je Don Huan. »U suštini su bili u pravu kad su pretpostavili da je otvor poput vlasni *otpornosti* nego otvor u obliku zdele.«

»Da li te tehnike još uvek postoje?« upitah.

»Ne, ne postoje,« reče on. »Ali postoje neki od vidovnjaka koji su ih praktikovali.«

Iz meni nepoznatih razloga, njegova izjava je izazvala osećanje čistog užasa u meni. Disanje mi se u trenutku promenilo i nisam mogao da kontrolišem njegov ubrzani tempo.

»Oni su još uvek živi i dan-danas, zar ne, Henaro?« upita Don Huan.

»Apsolutno,« promrmlja Henaro, prividno u stanju dubokog sna.

Upitah Don Huana da li zna za razlog zbog kojeg sam tako preplašen. Podsetio me je na jednu prethodnu priliku u toj istoj sobi kada su me oni pitali da li sam bio primetio neka čudna stvorenja koja su ušla u trenutku kada je Henaro otvorio vrata.

»Tog dana tvoja tačka spoja je otišla vrlo duboko u levu stranu i sklopila zastrašujući svet,« nastavi on. »Ali ja sam ti to već rekao; ono čega se ti ne sećaš je da si otišao pravo u neki daleki svet i da si se tamo upišao od straha.«

Don Huan se okreće ka Henaru, koji je mirno hrkao ispruženih nogu ispred sebe.

»Zar se nije upišao od straha, Henaro?« upita on.

»Apsolutno se upišao,« promrmlja Henaro, i Don Huan se nasmeja.

»Želim da znaš da te mi ne krivimo što si se uplašio,« nastavi Don Huan. »Čak i nas revoltiraju neke od akcija starih vidovnjaka. Siguran sam da si do sada shvatio da je ono čega ne možeš da se setiš iz te noći što je to da si video stare vidovnjake koji su još uvek živi.«

Hteo sam da protestujem da nisam ništa shvatio, ali nisam mogao da glasno iskažem svoje misli. Morao sam više puta da pročistim grlo pre nego što sam uspeo da izustim i jednu reč. Henaro je ustao i blago me je tapšao po ledima, ispod vrata, kao da sam se gušio.

»Imaš žabu u grlu,« reče on.

Zahvalih mu se veoma piskavim glasom.

»Ne, mislim da imaš pile tu,« dodade on i sede da bi nastavio sa spavanjem.

Don Huan reče da su se novi vidovnjaci pobunili protiv svih bizarnih praksi starih vidovnjaka, i izjavili su da su one ne samo beskorisne već i štetne za naše celokupno biće. Otišli su toliko daleko da su isključili ove tehnike iz svih učenja kojima su podučavani novi ratnici, i već generacijama nije bilo nikakvog pomena o ovim praksama.

Tek je početkom osamnaestog veka nagual Sebastijan, član Don Huanove direktnе linije naguala, ponudio otkrio postojanje ovih tehnika.

»Kako ih je otkrio?« upitah.

»On je bio sjajan *prikrađač*, i zbog svoje besprekornosti dobio je šansu da nauči čuda,« odgovori Don Huan.

Reče da je nagual Sebastijan jednoga dana kada se spremao da otpočne sa svojim svakodnevnim dužnostima – bio je crkvenjak u katedrali u gradu u kom je živeo – srećo jednog sredovečnog Indijanca na vratima crkve koji je izgledao kao da je u velikoj nevolji.

Nagual Sebastijan mu je prišao i upitao ga da li mu je potrebna pomoć. »Potrebljano mi je malo energije da zatvorim otvor u sebi,« reče mu čovek glasom i jasnim glasom. »Da li biste mi dali malo od Vaša energije?«

Don Huan reče da je prema priči, nagual Sebastijan bio zabezepljen. Nije znao o čemu čovek govori. Ponudio se da povede Indijanca do parohijskog sveštenika. Čovek je izgubio strpljenje i ljutito optužio naguala Sebastijana da izvrđava. »Potrebljano mi je Vaša energija jer ste Vi nagual,« reče on. »Hajdemo tamo.«

Nagual Sebastijan je podlegao magnetskoj moći stranca i krotko je pošao sa njim u planine. Nije ga bilo danima. Kada se vratio ne samo da je imao novi pogled na stare vidovnjaka, već je posedovan i de-

taljno znanje o njihovim tehnikama. Taj stranac je bio drevni Toltek. Jedan od poslednjih preživelih.

»Nagual Sebastian je otkrio čuda o stariim vidovnjacima,« nastavio je Don Huan. »On je prvi saznao kako su oni doista bili groteskni i izpočaćeni. Pre njega, o tome su se čule samo glasine.

»Jedne noći moj dobročinitelj i nagual Elias su mi dali primer njihovih izpočaćenosti. U stvari, pokazali su to Henaru i meni zajedno, tako da bi bilo pravilno da ti nas dvojica pokažemo isti primer.«

Zeleo sam da razgovaram s njima da bidi dobio u vremenu da se smirim i da razmislim o stvarima. Ali pre nego što sam mogao išta da kažem, Don Huan i Henaro su me praktično izvukli iz kuće. Krenuli su ka istim brdima podrivenim erozijom koja smo bili posetili ranije.

Zaustavili smo se na dnu velikog golog brda. Don Huan pokaza rukom na neke udaljene planine na jugu, i reče da između mesta gde mi stojimo i prirodogn useka u jednoj od onih planina, useka koji je ličio na razjapljena usta, postoji bar sedam lokacija na kojima su drevni vidovnjaci usredsredili svu moć svoje svesti.

Don Huan reče da ti vidovnjaci ne samo da su imali ogromno znanje i da su bili smeli, već su bili i neveratno uspešni. Dodao je da je njegov dobročinitelj pokazao njemu i Henaru mesto gde su stari vidovnjaci, gonjeni ljubavlju prema životu, sebe žive zakopali i da su stvarno namerom odibili kotrjavu silu.

»Na tim mestima nema ničega što bi zapalo za oko,« nastavi on. »Stari vidovnjaci su pazili da ne ostave nikakve tragove. To su najobičniji pejzaži. Čovek mora da vidi da bi znao gde su ta mesta.«

Reče da ne želi da ide do udaljenih mesta, ali da će me odvesti da jednog koje je bilo najbliže. Reče da ćemo videri zakopane vidovnjake, i da ćemo zbog toga morati da ostanemo sve dok se ne smrke u zaklonu nekog zelenog žbunja. Pokazao mi ga je; bilo je udaljeno možda pola milje, uz jednu strmu padinu.

Došli smo do žbunja i seli što smo udobnije mogli. Onda je on počeo da mi objašnjava vrlo tihim glasom da su se u cilju dobijanja energije iz zemlje, stari vidovnjaci zakopavali u zemlju za određene periode vremena, zavisno od toga što su želeli da postignu. Što im je zadatak bio teži, utoliko je duži bio period zakopavanja.

Don Huan ustade i na melodramatičan način mi pokaza jedno mesto nekoliko metara od mesta gde smo stajali.

»Dva stara vidovnjaka su zakopana ovde,« reče on. »Zakopali su se otrplike pre dve hiljade godina da izbegnu smrt, ne u duhu bežanja od smrti već u duhu prkošenja smrti.«

Don Huan zamolio Henara da mi pokaže tačno mesto gde su sahranjeni stari vidovnjaci. Okrenuh se da pogledam Henara i shvatih da je on sedeo pored mene i ponovo spavao kao zaklan. Ali na moje krajnje zaprepašćenje, on skoči na noge, zalaia kao pas i potriča na sve četiri do mesta na koje je Don Huan pokazivao. Tamo je on trčao oko mesta savršeno imitirajući malo kućence.

Nalazio sam da je njegova predstava urnebesna. Don Huan se gotovo presamito do zemlje od smeha.

»Henaro ti je pokazao nešto izvanredno,« reče Don Huan, pošto se Henaro vratio do mesta gde smo bili mi i ponovo utočili u san. »Pokazao ti je nešto o tački spoja i sanjanju. On sada sanja, ali može da deluje kako da je potpuno budan i može da čuje sve što kažeš. Iz tog položaja može da učini više nego da je budan.«

Za trenutak je začutao, kao da ocenjuje šta dalje da kaže. Henaro je ritmički hrkao.

Don Huan primeti kako je njemu lako da nalazi mane onome šta su činili stari vidovnjaci, pa ipak, mora se priznati, neumorno je ponavljao kako su čudesna bila njihova ostvarenja. Reče da su oni razumeli zemlju do savršenstva. Ne samo da su otkrili i koristili stimulans koji daje zemlja, već su takođe otkrili da ako ostanu zakopani, njihove tačke spoja se uključuju na emanacije koje su obično nepristupačne, i da takvo priključivanje aktivira čudnu i neobjašnjivu sposobnost zemlje da odbije neprekidne udare kotrljajuće sile. Prema tome, oni su razvili najčudnije i najkompleksnije tehnike zakopavanja sebe za veoma duge periode vremena bez ikakve štete po sebe. U svojoj borbi protiv smrti, oni su naučili kako da produže ove periode da se protežu na milenijume.

Dan je bio oblačan i noć je brzo pala. Začas je sve bilo u mraku. Don Huan ustade i povede mene i mesečića Henara do jedne ogromne ravne ovalne stene koja mi je zapala za oko čim smo tamо stigli. Bila je slična onoj pljosnatoj steni koju smo posetili ranije, samo veća. Pade mi na pamet da je stena, tako ogromna, tamo smisljeno postavljena.

»Ovo je još jedno mesto,« reče Don Huan. »Ova velika stena je stavljenja ovde kao zamka, da privuče ljudе. Uskoro ćeš saznati zašto.«

Osetih kako mi drhtaj prode kroz telo. Pomicih da cu pasti u nesvest. Znao sam da svakako pretečeno reagujem i htědo da kažem nešto o tome, ali je Don Huan i dalje govorio promuklim šapatom. Reče da Henaro, pošto sanja, ima dovoljno kontrole nad svojom tačkom spoja i može da je pomera sve dok ne dostigne specifične emanacije koje će probuditi sve što god se nalazilo oko te stene. Preporučio mi je da pokušam da pomerim moju tačku spoja i da sledim Henaroru. Reče da to mogu da uradim, tako što ću prvo postaviti svoju nepokolebljivu nameru da je pomerim, i drugo što ću pustiti da kontekst situacije diktira gde da se ona pomeri.

Pošto je razmislio za trenutak, prošaputa mi u uho da se ne brinem za procedure, jer se većina stvarno neobičnih stvari koje se događaju vidovnjicama, i pa običnim ljudima, dešavaju same od sebe, jedino uz intervenciju namere.

Učutao je za trenutak, a onda je dodaо da će opasnost za mene biti u tome što će zakopani vidovnjaci neizbežno pokušati da me na smrt preplaše. Terao me je da ostanem miran i da ne podlegnem strahu, već da sledim Henarove pokrete.

Borio sam se očajnički da me ne obuzme muka. Don Huan me je tapšao po ledima govoréći da sam ja ovejani profesionalac u izigravanju nevinog posmatrača. Uveravao me je da ja ne odbijam svesno da pustim da mi se tačka spoja pomeri, već da svako ljudsko biće to čini automatski.

»Nešto će te preplašiti tako da ćeš pasti u nesvest od straha,« prošaputa on. »Ali ti se ne predaj, jer ako se predaš, umrećeš i stari lešinari odavde će napraviti gozbu od tvoje energije.«

»Hajdemo odavde,« kukumavio sam. »Meni u stvari nije ni stalo da vidim primer grotesknosti starih vidovnjaka.«

»Sviše je kasno,« reče Henaro, sada potpuno budan, stječeći pored mene. »Čak i kad bismo pokušali da pobegnemo, ova dva vidovnjaka i njihovi saveznici na drugom mestu bi te ubili. Oni su već napravili krug oko nas. Ima čak šesnaest svesti koje su ovog trenutka usredsredene na tebe.«

»Ko su oni?« prošaptah u Henarovo uho.

»Četiri vidovnjaka i njihova svitva,« odgovori on.

»Svesni su da smo tu čim smo stigli.«

Htědo da podvijem rep i spasavam živu glavu, ali me don Huan uhvati za ruku i pokaza na nebo. Primetih da je došlo do značajne promene u vidljivosti. Umesto mračne crne kao smola koji je do tada vladao, nebo je bilo prijatno svetlo kao u praskozorje. Pokušah da na brzinu odredim strane sveta. Nebo je nesumnjivo bilo svetlijie u pravcu istoka.

Osetio sam neki čudan pritisak oko glave. Uši su mi zujale. Osećao sam hladnoću i vrućicu u isto vreme. Bio sam preplašen kako nikada do tada, ali ono što me je nerviralo bilo je mučno osećanje poraza, osećanje da sam kukavica. Osećao sam se jadan i bedan.

Don Huan mi šapnu u uho. Reče da moram biti na oprezu, i da ćemo napad vidovnjaka osetiti sva trojica svakog trenutka.

»Možeš da se uhvatiš za mene, ako hoćeš,« reče Henaro hitrim šapatom kao da ga je neko goni.

Kolebaom se za trenutak. Nisam htio da Don Huan veruje da sam toliko uplašen da moram da se držim za Henara.

»Evo ih dolaze!« — reče Henaro glasnim šapatom.

Svet je za mene u trenutku okrenuo naopako kada me je nešto zgrabilo za članak leve noge. Osetih hladnoću smrti po celom telu. Znao sam da sam nagazio na gvozdenu hvalataljku, možda na zamku za medvede. To mi je sve proletelo kroz um pre nego što sam ispuštil prodoran krik, intenzivan koliko i moj strah.

Don Huan i Henaro se glasno nasmejaše. Stajali su sa moje obe strane, udaljeni ne više od jednog metra, ali sam ja bio toliko užasnut da ih čak nisam ni primećivao.

»Pevaj! Pevaj ako hoćeš da spášeš goli život!« čuh kako mi Don Huan nareduje tihim glasom.

Pokušah da oslobodim nogu. Tada osetih ubod, kao da su mi igle probadale kožu. Don Huan je insistirao opet i opet da pevam. On i Henaro zapevaše jednu popularnu pesmu. Henaro je izgovarao reči i posmatrao me sa rastojanja od jedva dva inča. Pevali su falš, hrapavim glasom, i tako su potpuno gubernili dah i toliko su visoko izšli izvan opsega svojih glasova, da sam ja najzad počeo da se smejem.

»Pevaj, ili ćeš umreti,« reče mi Don Huan.

»Hajde da napravimo trio,« reče Henaro. »Pevamo bolero.« Pridružio sam im se u falš triju. Pevali smo poprilično dugo iz sveg glasa, kao pijanci. Osećao sam da mi gvozdeni zagrijao oko noge postepeno popušta. Nisam se usudišao da bacim pogled dole na članak. Ipak sam to u jednom trenutku učinio i onda sam shvatio da me nikakva zamka nije stezala. Nekakvo tamno, glavoliko oblije me je grizlo za nogu!

Samo sam uz krajnji napor uspevao da ne padnem u nesvest. Osetih da me spopada muka i automatski sam pokušao da se presamitim, ali me je neko sa nadljudskom snagom bezbolno zgrabio za laktote i za potiljak i nije mi dozvoljavao da se pomerim. Ispovraćao sam se svuda po očedi.

Osećao sam tako potpunu odvratnost da sam počeo da padam u nesvest. Don Huan mi poprska lice vodom iz male tikve koju je uvek nosio kad smo išli u planine. Voda mi se sliša niz okovratnik. Hladnoća vode mi je povratila fizičku ravnotežu, ali nije uticala na silu koja me je držala za laktote i vrat.

»Mislim da preteruješ sa svojim strahom,« reče Don Huan glasno i tako opuštenim tonom da je odmah stvorio osećanje reda.

»Hajde da opet zapevamo,« dodade on. »Hajde da pevamo neku pesmu sa sadržinom — neću više nikakvih bolera.«

Tiho sam mu zahvalio na njegovoj trezvenosti i velikom stiu. Bio sam toliko dirnut kad sam ih čuo kako pevaju »La Valentinu« da sam počeo da plaćem.

»Kažu da zbog strasti moji zla srca mi ne putu stoji. Ali ja za to ne hajem.

Pa makar je bio i sam davo.

Znam kako treba umreti.

Valentina, Valentina.

Hrlim ti u susret.

Ako treba umreti sutra.

Zašto onda ne danas zauvek mret?«

Celo moje biće se zateturalo pod uticajem tog nepojamnog suprotstavljanja vrednosti. Nikada mi nijeđa pesma nije toliko značila. Dok sam ih slušao kako pevaju ove stihove, za koje sam obično smatrala da bazde na jeftin sentimentalizam, pomislio sam da razumem etos ratnika. Don Huan mi je utvrdio u glavu da ratnici žive sa smrću pored sebe, i iz tog saznanja da je smrt sa njima crpu hrabrost da se suoči sa bilo čim. Don Huan je rekao da je najgore što nam se može desiti to da moramo umreti, i pošto je to već naša neizbežna sudbina, mi smo slobodni; oni koji su sve izgubili nemaju više čega da se plaše.

Prišao sam Don Huanu i Henaru i zagrljih ih, želeteći da izrazim svoju bezograničnu zahvalnost i divljenje koje sam osećao prema njima.

Tada shvatih da me više ništa ne drži za nogu. Bez reči, Don Huan me uhvati za ruku i povede da sedнем na ravnu stenu.

»Predstava samo što nije počela,« reče Henaro šaljivim tonom, dok je pokušavao da nađe udoban položaj za sedenje. »Ovo je bila samo ulaznica. Nalazi ti se svuda po gradima.«

On me pogleda, i obojica počeše da se smeju.

»Nemoj da sedneš previše blizu mene,« reče Henaro. »Ne volim bljuvatore. Ali nemoj ni previše da se udaljiš. Stari vidovnjaci još nisu završili sa svojim trikovima.«

Pomerio sam se onoliko blizu ka njima koliko je to učitost dozvoljavala. Brinio sam se o svom stanju za jedan trenutak, a onda su sve moje strepnje postale besmislica, jer sam primetio da neki ljudi dolaze ka nama. Nisam mogao da jasno razaznam njihove oblike, ali sam razlikoval masu ljudskih figura kako se kreću u polutami. Sa sobom nisu noli ni fenjere ni baterijske lampe koje bi im u to

doba dana još uvek bile potrebne. Nekako me je taj detalj brinuo. Nisam želeo da se usredstrem na njega, i proračunato sam počeo da mislim racionalno. Prepostavljao sam da mora da smo privukli pažnju našim glasnim pevanjem i da oni dolaze da ispitaju stvar. Don Huan me taknu po ramenu. Prikretom svoje brade pokazao mi je na ljude koji su se nalazili ispred grupe ostalih.

»Ona četvorica su stari vidovnjaci«, reče on. »Ostali su njihovi saveznici.«

Pre nego što sam mogao da primetim da su to samo lokalni seljaci, začuh neki zviždeći zvuk upravo iza sebe. Brzo se okrenuh u stanju totalne uzbune. Pokret mi je bio toliko iznenaden da je Don Huanovo upozorenje došlo suviše kasno.

»Ne okreći se! čuo sam ga kako je zaurlao.«

Njegove reči su bile kao pozadina; nisu mi ništa značile. Kad sam se okrenuo, ugledao sam tri grotesko deformisana čoveka kako se penju na stenu pravo iza mene; puzali su ka meni, sa ustima koja su im bila razjapljena u košmaru grimasu i ispruženim rukama da me ščepaju.

Nameravao sam da vrismem iz svega glasa, ali ono što je izašlo ličilo je na bolno graktanje, kao da mi je neko blokirao dušnik. Automatski sam se odvaljao van nihovog dohvata i otkotrljao na zemlju.

Kad sam ustao, Don Huan skoči pored mene, u istom trenutku kada je horda ljudi, koji su vodili oni na koje mi je don Huan bio ukazao, kidisala na mene poput lešinara. Stvarno su pištali kao slepi miševi ili pacovi. Vrištao sam od straha. Ovog puta sam uspeo da ispuštam prodroran krik.

Don Huan me žustro, kao atleta u vrhunskoj formi, otrgnu iz njihovih pandži i povuče nazad na stenu. Reče mi strogiom glasom da se ne okrećem da gledam, ma koliko bio uplašen. Reče da saveznici ne mogu uopšte da me gurnu, ali da svakako mogu da me prepriče pa da od straha padnem na zemlju. Na zemlji, međutim, saveznici mogu svakoga da drže dole. Kad bih pao na zemlju pored mesta gde su sahranjeni vidovnjaci, bio bih preprišten na njihovu milost i nemilost. Oni bi me rastrgli dok bi me njihovi saveznici držali. Dodao je da mi to sve nije bio rekao ranije jer se nadao da će biti prisiljen da to vidim i razumem sam od sebe. To me je skoro stalo života.

Osećaj da su groteskniji ljudi bili upravo iza mene bio je gotovo nepodnošljiv. Don Huan mi silom naredi da ostanem miran i da usredstrem pažnju na četiri čoveka na čelu, gomile od možda deset do dvanaest stvorenja. Čim sam na njih usredstrio oči, oni svi krenuće ka ivici ravne stene, kao da je neko do znak. Tu se zaustaviše i počeće da šište kao zmije. Hodali su tamno-amo. Izgledalo je kao da im je kretanje sinhronizovano. Bilo je toliko pravilno i uredno da je bilo kao mehaničko. Kao da su sledili šemu koja se ponavlja, sa ciljem da me hipnotišu.

»Ne bulji u njih, dragi«, reče mi Henaro kao da govoriti detetu.

Smeđ koji je usledio bio je histeričan koliko i moj strah. Smeđao sam se tako glasno da je zvuk odjekivao po okolnim brdima.

Ljudi se odmah zaustavise i izgledalo je kao da su zbuњeni. Mogao sam da raspoznam oblike njihovih glava koje su se dizale gore-dole, kao da razgovaraju i diskutuju između sebe. Onda jedan od njih skoči na stenu.

»Pazi se! Taj je vidovnjak!« uzviknu Henaro.

»Šta čemo da radimo?« proderah se.

»Možemo opet da zapevamo«, odgovori Don Huan smireno.

Moj strah tada dostiže vrhunac. Počeo sam da skačem gore-dole i da urlam kao životinja. Čovek skoči dole na zemlju.

»Nemoj više da obraćaš pažnju na te klovneve,« reče Don Huan. »Hajde da razgovaramo kao i obično.«

Reče da smo tu došli radi mog prosvetljenja, i da sam ja bedno omanuo. Morao sam da se reorganizujem. Prvo što sam morao da shvatim je da se moja tačka spoja pomerila i da sada ispušta taman sjaj emanacija. Prenošenje osećanja iz mojeg uobičajenog stanja svesti u svet koji sam sklopio bilo je prava travestija, jer strah preovladuje samo među emanacijama svakodnevnog života.

Rekok mu da ako se moja tačka spoja pomerila kao što on kaže da jeste, onda imam veliku novost za njega. Moj strah je bio beskrajno veći i razorniji nego išta što sam ikad doživeo u mom svakodnevnom životu.

štao strahu, posebno posle toga kada sam shvatio da ratnici nemaju čega da se boje.

»Kako znaš da sam to shvatio?« upitah

»Zato što si bio slobodan. Kada strah iščezne, sve veze koje nas vezuju, nestaju,« reče on. »Saveznik te je ščepao za nogu jer je bio privučen tvojim životinjskim strahom.«

Rekok koliko mi je žao što nisam uspeo da zadržim svoje spoznaje. »Nemoj da te to brine«. Nasmejavao se. »Znaš da takve spoznaje ne vrede ni pet para; one nemaju nikakvog značaja u životu ratnika, jer se poniže čim se pomeri tačka spoja.

»Ono što smo Henaro i ja želeli da uradiš je da tačku spoja pomeriš vrlo duboko. Ovog puta Henaro je bio tu samo da bi namamio stare vidovnjake. Jednom je to već bio učinio, i ti si toliko daleko otisao u levu stranu da će ti biti potrebno prilično vremena pre nego što se toga budeš setio. Tvoj strah nočas je bio isto onoliko velik kao i tog prvog puta kada su te vidovnjaci i njihovi saveznici sledili baš do ove sobe, ali ti tvoja otporna prva pažnja nije dozvolila da ih postaneš svestan.«

»Objasni mi što se desilo na mestu vidovnjaka, zamolio sam ga. »Saveznici su izali da te vide,« odgovori on. »Pošto imaju vrlo malo energije, njima je uvek potreba pomoći ljudi. Ona četvorica vidovnjaka su prikupila dvanaest saveznika.«

»Predeli u Meksiku, kao i u zvezni gradovi, su opasni. Ono što se dogodilo tebi može se dogoditi bilo kom čoveku ili ženi. Ako nalete na taj grob, mogu čak i videti vidovnjake i njihove saveznike, ako su dovoljno elastični da puste da im strah pomeri tačku spoja; ali jedno je sigurno: mogu umrati od straha.«

»Ali li ti iskreno veruješ da su oni Tolteci još uvek živi?« upitah.

On se nasmeja i odmahnu glavom u neverici.

»Vreme je da bar malkice pomeriš tu tvoju tačku spoja«, reče on. »Ne mogu da razgovaram s tobom kad si u tvom idiotskom stanju.«

Udarao me je dlanom šake na tri mesta: prvo po vrhu desne bedrene kosti, po sredini leda ispod lopatica, i po gornjem delu desnog pektoralnog mišića.

Uši odjednom počeše da mi zuje. Krv poče da mi kaplje iz desne nozdreve i nešto u meni se otpušilo. Kao da je neki tok energije bio začepljen pa je odjednom pušten da se ponovo kreće.

»Šta su hteli oni vidovnjaci i njihovi saveznici?« upitah.

»Ništa«, odgovori on. »Mi smo bili ti koji su nešto hteli od njih. Vidovnjaci su, naravno, već bili primetili tvoje polje energije prvog putu kada si ih video; kada si se vratio, pripremili su se da naprave gozbu od tebe.«

»Tvrdiš da su oni živi, Don Huane«, rekoh. »Mora da time hočeš da kažeš da su oni živi na način na koji su saveznici živi, zar ne?« »Baš tako«, reče on. »Oni ne mogu biti živi kao što smo ti i ja. To bi bilo absurdno.«

Dalje je objasnio da je njihova opsednutost smrću nagnala stare vidovnjake da istražuju najbizarnije mogućnosti. Oni koji su izabrali način saveznika bez sumnje su imali na umu želju za utocištem. I oni su ga i našli, u fiksiranoj poziciji jednog od sedam pojaseva neorganske svesti. Vidovnjaci su smatrali da su tu relativno bezbedni. Na kraju kraljeva, bili su razvrađeni od svakidašnjeg sveta gotovo nepremostivom barijerom, barijerom percepcije koju postavlja tačka spoja.

»Kada su četvorica vidovnjaka video da možeš da pomeraš tačku spoja, pobegli su od tebe kao davođi od krsta,« reče on i nasmeja se.

»Da li hoćeš time da kažeš da sam sklopio jedan od sedam svetova?« upitah.

»Ne, nisi«, odgovori on. »Ali si to učinio ranije, kada su vidovnjaci i njihovi saveznici jurili za tobom. Tog dana si otisao do kraja u njihov svet. Problem je što ti voliš da se glupo ponašaš, tako da toga ne možeš uopšte da se setiš.«

»Siguran sam da je to zbog nagualovog prisustva«, nastavi on, »koje čini da se ljudi ponašaju kao da su glupi. Kada je nagual Hulijan još uvek bio tu, ja sam bio gluplji nego što si ti sada. Uveren sam da ćeš ti, kada mene više ne bude bilo, biti u stanju da se svega setiš.«

Don Huan objasni da pošto je trebalo da mi počne izazivač smrti, on i Henaro su ih namamili na granicu našeg sveta. Ono što sam prvo bio uradio bilo je duboko bočno pomeranje koje mi je omogu-

čavalo da ih *vidim* kao ljudi, ali sam na kraju uspeo da izvršim ispravno pomeranje koje mi je omogućavalo da *vidim* izazivače smrti i njihove saveznike onakvim kakvi su.

Veoma rano sledećeg jutra, u kući Silvia Manuela, Don Huan me je pozvao u veliku sobu da sa mnom razgovara o događajima od prethodne noći. Osećao sam se iscrpljen i htio sam da se odmaram i da spavam, ali je Don Huan bio u oskudici sa vremenom. Odmah je počeo sa svojim objašnjenjima. Rekao je da su stari vidovnjaci pronašli način kako da koriste kotrljavajući silu da im služi za pogon. Umesto da podlegnu napadima prevrtača, oni su jahali sa njim i pustili ga da pokrene njihovu tačku spoja do granica ljudskih mogućnosti. Don Huan je izrazio svoje neskriveno divljenje prema takvom postignuću. Priznao je da ništa drugo ne može tački spoja dati takav podsticaj kao prevrtač.

Zamolio sam ga da mi kaže u čemu je razlika između podsticaja zemlje i podsticaja prevrtača. Objasnio je da je podsticaj zemlje sile uključivanja samo na čilbar žute emanacije. To je podsticaj koji povišava svest do neslućenog stepena. Za nove vidovnjake je to eksplozija bezgranične svesti, koju oni zovu totalna sloboda.

Reče da je podsticaj prevrtača, s druge strane, sile smrti. Pod udarima prevrtača, tačka spoja se pomera ka novim, nepredvidivim pozicijama. Zato su stari vidovnjaci uvek bili sami na svojim putovanjima, mada je poduhvat koga su se latili uvek bio grupni. Društvo drugih vidovnjaka na njihovim putovanjima bilo je slučajno i obično je značilo borbu za prevlast.

Priznadoh Don Huanu da je opsednutost starih vidovnjaka, ma kakva bila, bila za mene gora nego morbidne priče strave i užasa. On se grohotom nasmeja. Izgleda da je uživao u tome.

»Moraš priznati, bez obzira kako se odvratno osećao, da su ti davoli bili veoma smeli«, nastavi on. »Kao što znaš, ni meni se oni nikad nisu dopadali, ali ne mogu a da im se ne divim. Njihova ljubav prema životu je van domaća mog razumevanja. «Outkud to može biti ljubav prema životu, Don Huane? To je stvarno mučno», rekoh.

»Šta bi drugo moglo gurnuti čoveka do takvih ekstremi nego ljubav prema životu?« upita on. »Oni su voleli život toliko snažno da nisu bili voljni da ga se odreknu. Tako bar ja to *vidim*. Moj dobročinitelj je video nešto drugo. On je verovao da su se oni bojali da umru jer su voleli život i jer su *videli* čuda, a ne zbog toga što su bili mala pohlepsna čudovišta. Ne. Oni su bili izopăzeni jer im niko nije uputio izazov i jer su bili razmaženi kao derlad, ali je njihova smelost bila besprekorna, kao i njihova hrabrost.

»Da li bi se ti upustio u nepoznato iz pohlepe? Ne dolazi u obzir. Pohlepa dejstvuje samo u svetu svakodnevice. Da bi se čovek usudio da se upusti u tu užasnu usamljenost mora da ima nešto više od pohlepe. Ljubav, čoveku je potreblja ljubav prema životu, prema tajanstvu, prema misterijama. Čoveku je potrebna neutaživa radoznalost i da ima jaku petlju. Prema tome, nemoj da mi pričaš gluposti o tome kako si revoltiran. To je sramota!«

Don Huanove oči su se sjajile od prigušenog smeja. Stavljao me je na moje mesto, ali se tome smejao.

Don Huan me je ostavio samog u sobi možda čitav sat. Želeo sam da organizujem svoje misli i osećanja. Nije bilo nikakvog načina da to uradim. Znao sam bez ikakve sumnje da moja tačka spoja bude u položaju u kom umovanje ne dominira, pa ipak me je obuzimala razumna zabrinutost. Don Huan je rekao da smo mi tehnički, čim se tačka spoja pomeri, u snu. Pitao sam se, na primer, da li sam ja bio u snu i sa tačke gledišta običnog posmatrača, baš kao što je Henaro za mene bio u snu.

Upitao sam Don Huana o tome čim se vratio. »Apsolutno si u snu iako ne moraš da se ispružiš«, odgovori on. »Kad bi te ljudi u normalnom stanju svesti sada videli, izgledao bi im kao da imaš slabu vriščaglicu ili da si čak pijan.«

Objasnio je da u toku normalnog sna, pomeranje tačke spoja ide duž ivice čovekove talasne dužine. Takva pomeranja su uvek praćena dremežom. Pomeranja koja se izazovu praksom dešavaju se duž sredine čovekove talasne dužine i nisu praćene snom, pa ipak *sanjač* spava.

»Upravo na ovom mestu se stari i novi vidovnjaci razlikaze i odvojeno pokušavaju da osvoje moć«, na-

stavi on. »Stari vidovnjaci su želeti savršenu kopiju tela, ali sa više fizičke snage, tako da su učinili da im tačka spoja klizne duž desne ivice čovekove talasne dužine. Što su se dublje pomerali duž desne ivice, utoliko je izazvano postajalo njihovo *sanjačko telo*. Ti si i sam bio svedok sinoć monstruoze posledice dubokog pomeranja duž desne ivice.«

Reče da su novi vidovnjaci potpuno drugačiji, da oni održavaju svoju tačku spoja duž sredine čovekove talasne dužine. Ako je pomeranje plitko, kao pomeranje u povisenu svest, *sanjač* je gotovo kao bilo ko na ulici, izuzev blage osetljivosti na emocije, kao što su strah i sumnja. Ali na izvesnom stepenu bune, *sanjač* koji se pomera duž sredine postaje, mrlja svetlosti. Mrlja svetlosti je *sanjačko telo* novih vidovnjaka.

Takođe je rekao da je takvo bezlično *sanjačko telo* pogodnije za razumevanje i ispitivanje koji su osnova svega što novi vidovnjaci čine. Snažno humanizovan *sanjačko telo* starih vidovnjaka nagnalo ih je da traže odgovore koji su isto tako lični, humanizovani.

Cinilo se da je Don Huan iznenada tražio reči kojim će se izraziti.

»Ima još jedan izazivač smrti«, reče on kratko, »koji se toliko razlikuje od one četvorice koje si ti video da se ne razlikuje od čoveka sa ulice. On je ostvario ovaj jedinstven podvig time što je u stanju da otvara i zatvara svoj otvor kad god zaželi.«

Gotovo nervozno igrao se svojim prstima.

»Stari vidovnjak koga je nagual Sebastian našao 1723. godine je taj izazivač smrti«, nastavi on. »Taj dan računamo kao početak naše linije, drugi početak. Taj izazivač smrti, koji je na zemlji već stotinama godina, promenio je živote svakog naguala kojeg je sreo, neke od njih dublje od ostalih. A on je sreo svakog pojedinog naguala iz naše linije od tog dana 1723. godine.«

Don Huan me je netremice posmatrao. Osećao sam se čudno zburnjen. Pomislio sam da je moja zburnjenost bila posledica neke dileme. Imao sam veoma obzilne sumnje u sadržaj ove priče, a u isto vreme sam bio na neki uznamirujući način uveren da je sve ono što je Don Huan rekao bilo istina. Izrazilih mu svoju nedoumicu.

»Problem racionalnog neverovanja nije samo tvoj«, reče Don Huan. »Mog dobročinitelja je u početku mučilo isto pitanje. Naravno, kasnije se svega setio. Ali mu je za to bilo potrebno dosta vremena. Kad sam ga sreo, on se već bio svega setio, tako da nikad nisam bio svedok njegovih sumnji. Samo sam čuo o njima.«

»Ono što je čudno je da ljudi koji tog čoveka nikad nisu ni videli imaju manje teškoća da prihvate da je on jedan od probitnih vidovnjaka. Moj dobročinitelj je rekao da su njegove nedoumice poticale iz činjenice da je šok od susreta sa takvim stvorenjem slepio izvestan broj emanacija. Potrebno je vreme da se te emanacije razdvoje.«

Don Huan je dalje objasnio da će moja tačka spoja, kako se bude pomerala, jednog trenutka pogoditi pravu kombinaciju emanacija; u tom trenutku dokaz za postojanje tog čoveka biće za mene neoborivo očigledan.

Osetih se priuđenim da još razgovaram o svojoj ambivalenciji.

»Skrećemo sa teme«, reče on. »Možda izgleda da pokusavam da te ubedim u postojanje tog čoveka, ali ono o čemu želim da razgovaramo je činjenica da stari vidovnjak zna kako da manipuliše sa kotrljavajućim silom. Da li ti veruješ da on postoji ili ne, nije važno. Jednog dana ćeš se uveriti u činjenicu da je on svakako uspeo da zatvori svoju pukotinu. Energiju koju pozajmljuje od naguala iz svake generacije on isključivo koristi da zatvori svoju pukotinu.«

»Kako je uspeo da je zatvori?« upitah.

»Ne postoji način da to saznamov«, odgovori on. »Razgovarao sam sa još dva naguala koji su se vidieli s njim licem u lice, sa nagualom Hulijanom i nagualom Elijamom. Nijedan od njih dvojice nije znao kako. Čovek im nikad nije otkrio kako zatvara taj otvor, za koji je pretpostavljam da počinje da se širi posle izvesnog vremena. Nagual Sebastian je rekao da kad je prvi put video starog vidovnjaka, čovek je bio veoma slab, i praktično je umirao. Ali kad je bio moj dobročinitelj video on je presto poskakivao od čilosti, kao kakav mladić.«

Don Huan reče da je nagual Sebastian bezimennom čoveku dao nadimak »stanar«, jer su oni napravili sporazum po kome je čovek dobijao energiju, takoreći stan i hranu, a on je plaćao stanarinu u obliku raznih usluga i znanja.

»Da li je iko bio povređen u takvoj razmeni?« upitah.

»Nijedan od naguala koji je sa njim razmenjivao energiju nije bio povređen«, odgovori on. »Čovek se obavezao da će od naguala uzimati samo malo viška energije u zamenu za darove, za neobične sposobnosti. Na primer, nagual Hulijan je dobio hod moći. Sa njim on može da aktivira ili da uspava emanacije unutar svoje čaure da bi po volji izgledao mlad ili star.«

Don Huan je objasnio da su izazivači smrti uglavnom uspostavljali sve emanacije unutar svojih čaura, sem onih koje su odgovarale emanacijama saveznika. Na taj način oni su bili u stanju da imitiraju saveznike u određenom vidu.

Svaki od izazivača smrti koje smo susreli na steni, rekao je Don Huan, bio je u stanju da pomera svoju tačku spoja do tačnog mesta na čauru da bi naglasio emanacije koje deli sa saveznicima i da bude u interakciji sa njima. Ali oni nisu mogli da je vrste na njeno uobičajeno mesto i da budu u interakciji sa ljudima. Stanar, s druge strane, je u stanju da pomera svoju tačku spoja i da sklopi svakidašnji svet kao da se nikad ništa nije desilo.

Don Huan je takođe rekao da je njegov dobročinitelj bio uveren – a on se u potpunosti slagao sa njim – da se ono što se dešava za vreme pozajmljivanja energije sastoji u tome da stari čarobnjak pomera nagualovu tačku spoja da bi naglasio emanacije saveznika unutar nagualove čaure. On tada koristi veliko drmanje energije koju proizvode one emanacije koje se iznenada uključe pošto su bile toliko duboko uspavane.

Reče da energija koja je zaključana u nama, u uspavanju emanacija, ima strahovitu snagu i bezgraničan domet. Mi možemo samo maglovito da nagadamo koliki je delokrug te strahovite snage, ako uzmemo u obzir da je energija koju koristimo za opažanje i delovanje u svetu svakidašnjeg života proizvod uključivanja jedva jedne desetine emanacija koje su zatvorena u čovekovoj čauri.

»Ono što se dešava u trenutku smrti je da se sva energetika oslobođa odjednom«, nastavi on. »Živa bića u tom trenutku budu preplavljena najnepojamnjim silom. Nije kotrljavajuća sila ta koja rascepila njihove otvore, jer ta sila nikada ne ulazi unutar čaure; ona ih samo ruši. Ono što ih preplavljuje je snaga svih emanacija koje se iznenada uključe pošto su bile uspavane ceo život. Ne postoji nijedan drugi izlaz za takvu džinovsku silu izuzev kroz pukotinu.«

Dodata je da je stari čarobnjak našao način kako da koristi tu energiju. Uključujući ograničen i veoma specifičan spektar uspavnih emanacija unutar nagualove čaure, stari vidovnjak koristi ograničen ali džinovsko drmanje energije.

»Šta misliš, kako on uzima energiju u svoje telo?« upitah.

»Tako što rascepi nagualov otvor«, odgovori on. »On pomera nagualovu tačku spoja sve dok se pukotina malo ne otvor. Kada se energija novouključenih emanacija oslobođi kroz taj otvor, on je uzima u svoju sopstvenu pukotinu.«

»Zašto taj stari vidovnjak čini to što čini?« upitah.

»Moje mišljenje je da je on uhvaćen u krug koji ne može da probije«, odgovori on. »Mi smo s njim sklopili sporazum. On daje sve od sebe da ga se pridržava, a i mi. Mi ne možemo da prosudujemo o njemu, pa ipak moramo znati da njegov put ne vodi ka slobodi. On to zna, ali takođe zna da tu ništa ne može promeniti; upao je u situaciju koju je sam stvorio. Jedino što može da uradi je da produži svoj život u obliku saveznika što duže može.«

Preveo Petar Vujičić
Izbor D. Pejlin

Izvor: THE FIRE WITHIN, Izdavač Simon Schuster, New York 1984.